

Editörden

Cesaret meselesidir gerçekleri kabullenmek. Deprem gerçektir.

Dr. Faruk Karadoğan

İnşaat Yüksek Mühendisi

Deprem ve sonuçlarının üstüne gitmek de cesaret ister ki bu cesaret bilgiden kaynaklanmak zorundadır. Başka türlüünün anlamı yoktur.

Gerekli bilgi elde varsa ancak bu bilgi kullanılmıyorsa bu bir ayamazlıktır.

Ülkemizde yapı ve deprem mühendisliği alanlarında bilgi birikimi vardır, yeni bilgi üretimi vardır. Bundan yararlanmamak çok acıdır. Konuyu bütünler nitelikteki diğer bilim dallarında da kendi sorunlarımızı çözecek bilgi birikimi ve bunları geliştiren insanlarımız vardır; jeologlarımız, jeofizikçilerimiz, geoteknikçilerimiz, şehir-bölge plancılarımız, psikologlarımız, sosyologlarımız vardır. Bu konularda bilgi ve görgü birikimimiz, ülke olarak yeterince bulunmaktadır.

O zaman tüm bunlar varken ve ülkemiz çok ağır deprem facalarına maruz kalmaktayken sorulması gereken başka sorular, üzerinde durulması gereken başka noktalar ve cesaretle kabullenilmesi gereken çok başka gerçekler de var demektir:

- Dört yıl okuttuktan sonra inşaat mühendisi olarak mezun edilen gençlerin hiçbiri yürürlükteki 'Deprem Yönetmeliği'ni anlamıyorsa ancak daha mezun olur olmaz her türlü zemin koşulunda, her türlü yapıyı, depreme karşı tasarlama ve tasarladığını uygulama yetkisine sahip olabiliyorsa bilemedeni yapmakta olduğu bu işlerde terslik vardır; eğitim-öğretim sistemi gözden geçirilmeli, nasıl yeterli düzeylere getirileceği tartışılıp karara varılmalı, defalarca ele alınıp sonuçlandırılmayan yetki kullanma konusu yeniden ele alınmalıdır. Deprem mühendisliği bilim dalı gelişmektedir; yenilikleri öğrenerek kendini güncellememiş olan önceki yıl mezunlarının yetki kullanımı kısıtlandırılmalıdır. Yapılan projelerin hepsi kim tarafından yapılmış olursa olsun mutlaka başkaları tarafından incelenmeli ve bir onay düzeni kurulup ödünsüz işletilmelidir. Yapı ve deprem mühendisliğinde yüksek lisans teşvik edilmelidir, bilgi-bulgu güncelleme çalışmalarında ciddi sertifikalı programları düzenlenmelidir.

- Bağımsız ve etkin inşaat denetimi sağlanmak zorundadır.

- Karşı karşıya kalarak ve her an yaşanmakta olan depremde yıkılma olasılığını azaltmak üzere *halkın aydınlatılması, desteklenmesi ve çözümün parçası haline getirilmesi* gerekmekte, bunun için de devlet politikası haline getirilmiş uzun soluklu stratejik planlar güncellenerek uygulamada tutulmalıdır. Bu konuda yapılmış fakat bir kenara bırakılmış bulunan önceki girişimlerden mutlaka yararlanmak zaman kazandırıcı olacaktır.

- Stratejik planın önemli bir bölümü mevcut yapıların güçlendirmesine ayrılırken bir bölümü halkın görgüsünü arttırmaya ve bu bağlamda da bilimsel kentsel dönüşüm projelerinin örneklenerek halka sunulmasına, ayrıca güçlendirme çalışmalarına Ar-Ge desteği verilmesine ayrılmak zorundadır.

- Güçlendirme çalışmalarına en büyük katkı yeniden yapılandırılması gereken sigortalama sisteminden geçmektedir. Sigortalama düzeni bir yandan yaygınlaştırılırken bir yandan Ar-Ge çalışmalarına destek verilebilmesi üzerinde durulmalıdır.

Yıkıp yapmadan çoğu kez daha ucuza mal olabilen mevcut yapıların güçlendirilmesi konusunda üzerinde durulması gerekli engeller bulunmaktadır:

- Yasal engeller
- Olmasını istemediğimiz bir ülke gerçeği: *Kaçak yapılar ve yapılardaki kaçak*
- Öngörünüm Bölgelerinde İnşaat ve Boğaziçi İmar Yasası: İzinsiz çivi çaktırılmayan yerde depreme karşı güçlendirme nasıl yapılabilecektir?
- Bilmezlik, cahillik, uzlaşma kültüründeki eksiklikler, bir araya gelememe, kaçak inşaat yapma eğilimi ya da içgüdü, haksız kazanç elde etmenin kötü örnekleriyle beslenen kolay kazancın dayanılmaz çekiciliği
- Mahalle baskısı, malın değer kaybına uğraması endişesi
- Güçlendirmenin, *yerinde kentsel dönüşüm talepleri* ile sömürülmeye çalışılması
- Güçlendirme projesi hazırlamadaki ve izninin alınmasındaki güçlükler

- Az katlı 'Önemsiz Yapılarda' Güçlendirme ve Yürürlükteki Yönetmelik

- Hesapla yeterliği gösterilmiş güçlendirme yöntemlerinin uygulamada yer bulabilmesi

- Güçlendirme koşulu ile mevcut kaçak durumunun hukuken askıya alınması, bina bazında güçlendirmeden vazgeçip ada bazındaki güçlendirme projeleri ile güçlendirmeye destek çıkacak olanakların yaratılması, kısaca güçlendirmedeki yasal zorlukların aşılması için bilimsel önerilerin geliştirilmesi

- Mevcut çok katlı yapıların deprem güvenlikleri

- Müteahhitlik kurumu ve sorumluluklarının bilincine erememiş müteahhitlerin kendi başlarına önemsemedikleri sorumluluk duygusunun yasalarla desteklenmiş kurullarla sağlanması. Müteahhitlik odasının kurulması

- Önceki yönetmeliklere göre yapılmış ancak 2018 yönetmeliğinin öngörülerini yerine getiremeyip de ayakta kalan yapılar

- Sarıyer Belediyesi'ndeki Depreme Hazırlık Çalışmaları

Yukarıdaki sorgulamalar ve sıralanan konular, üzerinde dikkatle durulması gereken konulardır.

Uygulamadan gelen değerli yöneticilerimiz, mühendislerimiz ile ilgili bilim dallarındaki akademisyenlerimiz; hukukçularımız, sosyal bilimcilerimiz, şehir planlamacılarımız, jeologlarımız, jeofizikçilerimiz, geoteknikçilerimiz aşağıdaki bölümlerde bu konuların bir kısmını kapsamak üzere, vakıf dergisinin yayın olanakları çerçevesinde cesaretle işlemeye çalışacaklardır. Bu incelemelerin dışında kalanlar da ilerideki çalışma ve yayınların konusu olmaya devam edecektir. Sorunlarımızı anlamak ve çözmek bizlere düşmektedir.

Kendilerine teşekkürü borç biliyor, her türlü aykırı düşünce dahil olmak üzere kendi fikirlerini editöryal bir baskı olmaksızın serbestçe dile getirmelerini bekliyorum, saygılar sunuyorum.